

GROZOVITA KATASTROFA PRI BELLUNO ZARADI IZLIVA JEZERA VAIONT

Zadnje domneve: 2.200 človeških žrtev



Preteklo noč okoli 23. ure se je dogodila v turističnem centru Longarone in na bližnjem področju ob reki Piavi v pokrajini Belluno in Videm strahovita nesreča, ki je terjala nad 2000 človeških žrtev in je popolnoma porušila več vasi.

Nesreča se je dogodila, ko je v umetno jezero Vaiont pridrvel ogromen plaz zemlje in skalovja z bližnjega hriba Toc. Jezero, ki je bilo pred leti 138 milijonov kubnih metrov vode, v trenutku nesreče je bilo voda 20 metrov pod varnostnim robom. Ogromna masa skalovja in zemlje je nenadoma dvignila gladino jezera in povzročila ogromen val, visok okoli 100 metrov, ki se je razlil z vsi strani čez jez. Ogoronni Valovi, ki so nastali v jez. so butali ob nasprotni bregove ter se nato drug za drugim razlivali čez jez. Voda je z veliko silovitostjo pridrvela v dolino ter je ugnila vse, kar je bilo na njeni poti. Silovitost prvega vala je bila tolikšna, da je zalajl vse bližnje vasi, da je zalajl tudi ob jez. Voda je popolnoma poplavlila in porušila hiše v nižjih predelih. Ta ves je v višini 920 metrov, medtem ko se jez dviga do višine 720 metrov.

Jez, ki je bil zgrajen pred nekaj leti, je vzdržal ogromni pritisk. S tem se je preprečila še hujša nesreča. Ogromen val je butnil čez reko Piave ter nauljeval svoj uničevalni tek skoraj 100 metrov na nasprotnem bregu. Skoraj do tal je porušil vasi Longarone ter bližnje naselje in je ob povratku odplaval kar je bil preostalo. Skoraj v trini starih kilometrov in globini 300 metrov. Voda je poplavlila naselja Faè, Malcolin, Villanova, Rivalta, Codissago in Castanavazzo. Reka Piave, ki je nenadoma narasla, je združila v dolino z veliko silovitostjo ter je porušila daljši odsek državne ceste.

DANES

Ko je svet ostrmel v preteklem juliju sprito strahovitega potresa v Skopju, si človek skoro ni mogel zamisliti hujše elementarne nesreče. In vendar: niti trije meseci niso minili, ko je podivjana ogromna masa voda umetnega jezera nad Belluno, komaj 240 km od nas, uničila vse vasi občine Longarone, tako da skoraj dobesedno ni ostal niti kamen na kamnu, da so si le posamezniki v tisti noči uri med sredo in četrtkom utegnili rešiti komaj golo življenje. Vse ostale prebivalce je poslasta sproščena elementarna gnoča pobesnelih vod zagrnila v smrt.

Dosedanja poročila govorijo o strahotnem številu najmanj 2.200 mrtvih. Prvi fotografski posnetki pa pričajo o najstrahotnejši temeljitosti smrtonosnega elementa, tako da človek niti svojim očem ne more verjeti — da so na pustih tleh, podobnih dnu široke reke, komaj pred nekaj urami stala hiše, v katerih je mirno in brezskrbno spalo na tisoče človeških bitij, dojenčkov, otrok, žena, starikov...

Vsa človeška solidarnost in globoko sočustvanje in sožalje ne le vse države, temveč vsega sveta je sprito tako strahovite katastrofe več kot razumljiva. Takoj se ji je pridružil vse naše mesto, vsi naši kraji. In naši ljudje pri tem ne zaostajajo. Vsi se pridružujemo ter sodelujemo v vsakem pogledu, da bi prizadetemu prebivalstvu olajšali njegovo gorje.

Solidarnost in sožalja z vsega sveta

čine Erto in Casso, ker grozi nevarnost novega plazu.

V prizadete kraje so takoj poslali vojaštvo, gasilce, karabinierje in tehnične osebe, ki so začeli reševalno akcijo in iskanje pogrešanih.

Alpinci, ki so prišli na kraj nesreče že ponoči, neumorno iščejo med razvalinami in v blatu trupa pogrešanih. Do večera so izkopali nekaj nad 600 mrtvih.

Takoj nad jezero je bila zgrajena iz cementa in kristala, kjer so bili uradi in skladišča hidroelektrične družbe «SADE», ki je zgradila ogromen jez. Na nasprotnem bregu pa so bile zgradbe, kjer so stanovali delavci, nameščeni pri vzdrževanju naprav ter namniki. O teh zgradbah ni sedaj nobenega sledu.

V naselju Pirago sta ostala pokonci samo zvonik in ena malhna hiša. Pokopališče je vse pokrito z blatom in z naplavinami. Več grobov je voda izdihla in po vodi plavajo lesene krste. V naselju Faè, ki je tudi popolnoma porušeno, je pokonci samo še tovarna fasada. Od približno 1000 prebivalcev tega področja, se jih je rešilo samo nekaj sto. O ostalih nimajo nobenih novic.

Funkcionar prefekture iz Belluna je izjavil, da so kralj Faè, Pirago in del Longarone, ki so bili uničeni, šteli od 2.000 do 2.500 prebivalcev. Toda del prebivalstva teh področij se običajno sezonsko izseljuje v Avstrijo, Nemčijo in na Nizozemsko kot sladoledarji. Nekateri od teh emigrantov so še v tujini, toda večina se jih je prav te dni vrnila. Zato domnevajo, da številu žrtev presega 2000 ljudi. V bližini nico v Belluno in druge kraje so pripeljali številne ranjence.

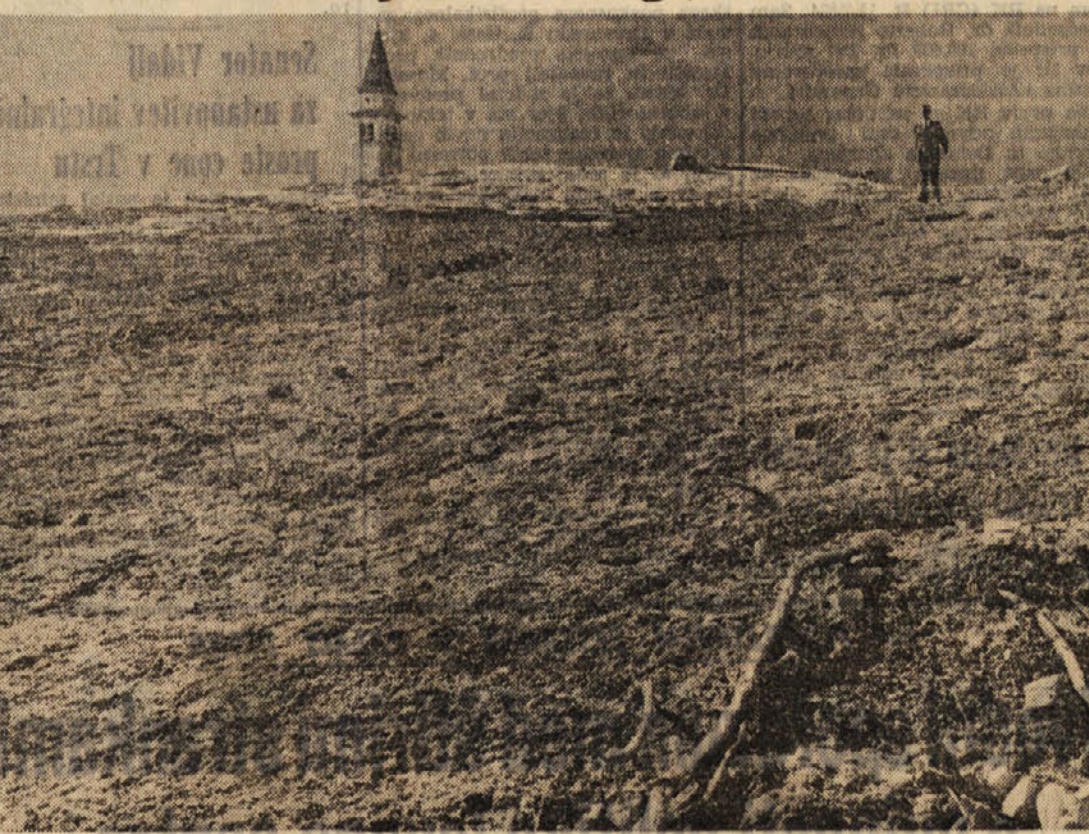
Zrtev niti ne štejejo več, temveč žive, ki so se rešili. Reka Piave naplavlja na desetine in desetine milicov, ki jih nato odvažajo na pokopališča, kjer jih skušajo identificirati. Toda to je zelo težavno, ker so trupa grozno izmakljena. V mnogih primerih so zgubili življenje cele družine. Toda večina mrtvih je še pod naplavinami in pod blatom na obrobjih reke.

Skoraj popolnoma uničeno je znotrajno bogastvo Vseposvoda se vidi mrtvih.

Na letališču v Belluno so postavili številne šotore, kjer nudijo prizadetim prvo pomoč.

Alpinci kopljejo pet in tudi deset metrov globoko v blato in iščejo mrtlice. Nad 4000 ljudi, med katerimi so alpinci, tehničarji, karabinierji, gasilci in pripadniki vojske, ki so bili poslani na pomoč, deluje v bližini pod naplavinami drugih sto trupel. Na kraj so takoj prišli vojaški oddelki in gasilci.

Na kraj nesreče so danes prišli številni predstavniki oblasti. V teku dneva si je področje ogledal minister za javna dela Sullio. Zvečer pa je prišel notranji minister Eumor. Minister Sullio je izjavil med drugim: «Kdor pride v Longarone, ima občutek, da i-



Vas Pirago: voda je porušila vse hiše, ki so sedaj prekrite z blatom

pino ljudi, ki je zbežala na bližnje vrhove.

Nekaj ur, ki so jih našli med ruševinami, kaže, da se je nesreča dogodila ob 22.40. Vse so namreč ustavljene na tej uri.

Reševalci najdejo vseposvoda najrazličnejše predmete. Popolne so pod ruševinami našli neposkočovan zalogi, v katerem je bil zavoj nemških bankovcev v vrednosti približno treh milijonov in pol lir. Poleg bankovcev so našli tudi osebo izkaznico neke ženske, o kateri pa nimajo nobenih vestí. Očitno predstavlja ta znesek nemških mark prihranek dolgolet del v Nemčiji.

V Caboli blizu Ponte delle Alpi so v loku, ki ga dela reka Piave, približno deset kilometrov od Belluna, tamkajšnji prebivalci potegnili okoli sto trupel izpod trav in druge naplavine. Blizu vojaško poveljstvo so obvestili, da je v bližini pod naplavinami drugih sto trupel. Na kraj so takoj prišli vojaški oddelki in gasilci.

Na kraj nesreče so danes prišli številni predstavniki oblasti. V teku dneva si je področje ogledal minister za javna dela Sullio. Zvečer pa je prišel notranji minister Eumor. Minister Sullio je izjavil med drugim: «Kdor pride v Longarone, ima občutek, da i-

ma pred seboj Pompeje, preden se je začelo izkopavanje. Govorijo o milijardah škoda, ki jo povzroča zadeva. Prav gotovo je na desetine milijard lir škoda.

Toda najhujše je, da od vsega svetovnega naseljenega centra ni ostalo drugega, nego nekaj sto preživelih, samo zaradi tega, ker so se izselili v tujino ali pa so sinoci na srečo bili drugje. Okoli sto hudo ranjenih, ki jih skušajo zdravnik rešiti, je skromen del v primerjavi s približno 2000 osebami, katerih trupa skušajo sedaj našti. Izjavil je dalje, da je odredil vse potrebno za nujno izločitev in vse po potrebi, da se uvede preiskava o vzrokih katastrofe.

Podatnik v notranjem ministru se, Girardo je imel nocoj na prefekturi v Bellunu tiskovno konferenco. Izjavil je, da je pri katastrofi izgubilo življenje 2200 ljudi. Sedaj nastaja tudi vprašanje poškodene baze, ker gotovo skalovja sega do ali 50 metrov čez rob jez. Prav tako bo treba pokorbe in za odtekanje vode v predvidevanju močnega deževja.

Zvedelo se je, da so že pred desetimi dnevi začeli izpraznjevati bazen, ker so pričakovali, da se bo utrgal ogromen plaz zemlje in skalovja. Plaz se je že dni prekmaknil vsak dan za 40 centimetров proti dolini. Zato so predvidevali, da bo zdrvel v dolino sredi ali konec novembra. Sinoci je bila voda v jez. 20 metrov pod 267 metri, ki je maksimum. Toda plaz se je nepričakovano utrgal, tako da niso utegnili sprejeti vseh potrebnih varnostnih ukrepov. Bojilo se je, da bo s poboja hribov, ki se dviga 1281 metrov nad jezero, utrgal nov plaz. Zato so evakuirali bližnje naselje.

Nocoj je vse področje ob reki Piave zavito v zalost.

Minister za obrambo je odredil poseben desetdnevni dopust na državne stroške vsem vojakom, ki imajo družino na prizadetem področju. V znak žalovanja so v vsej državi prekinili dneve predstave in kinematografij in gledališč.

Medtem poročajo iz številnih krajev, da so začeli zbirati prispevke za pomoč prizadetemu prebivalstvu, iz raznih krajev so odpotovale posebne reševalne skupine. Ministrstvo za zdravstvo in Rdeči križ sta odredila, naj se nujno pošlje najpotrebnejši zdravstveni material. Notranji minister je dal poslati na prizadeto področje veliko število odev in tisoč ležal. Ameriška vojska v Veroni je dala na razpolago italijanskim oblastem svoja letala in zdravila.

Prvi prispevki so začeli prihajati tudi iz tujine. Francoski Rdeči križ je pozval prebivalstvo, naj prispeva po svojih močeh in je poslal dva milijona lir italijanskemu Rdečemu križu. Poslal bo tudi pomoč v naravi. Tudi Zveza društev Rdečega križa v Zenevi je sporočila italijanskemu Rdečemu križu, da je pripravljena izdati poziv Rdečim križem ostalih držav, če bi bilo potrebno. Holandski Rdeči križ je poslal prvo skupno darilnih paketov. Francoska letalska družba «Air France» je dala na razpolago posebno letalo «Caravelle». Angleški Rdeči križ je poslal sto kilogramov zdravil in oblačil, francoski pa 1400 kilogramov.

Predsednik A. Segni bo odšel na prizadeto področje v nedeljo, predsednik vlade Leone pa jutri. Predsednik republike, predsednik

vlade in predsednik poslanske zbornice so poslali sožalje brzojavke prebivalstvu v Belluno. Številne sožaljne brzojavke prihajajo iz tujine. Predsedniku republike so sporočili izraz sožalja predsednik Kennedy, de Gaulle, angleška kraljica Elizabeta, predsednik avstrijske republike Schaefer in druge osebnosti.

Tito v mehiški državi Jalisco

GUADALAJARA, 10. — Predsednik Jugoslavije je včeraj slovesno odprl v neki vasi novi šolski center «Republika Jugoslavija», ki je bil zgrajen v čast jugoslovanske mehiškega prebivalstva. Tito je bil sprejet s častnimi vojaškimi roki in mu je bil predstavljen mehiški prebivalstvo. Tito je bil sprejet s častnimi vojaškimi roki in mu je bil predstavljen mehiški prebivalstvo.

Včeraj je predsednik republike obiskal tudi staro obrtniško predmestje Guadalajara, znano po svojih lončenih, srebrnih, steklenih in kristalnih izdelkih. Kot v ostalih krajih Mehike, so tudi tu predsednik Tito pozdravili mehiški občani in narodnih nošah, s kitarami, pesmijo in konfeti. Moški predmestja Guadalajara so podarili predsedniku Titu in njegovi spretnosti številne svoje mojstrovine.

Danes je predsednik Jugoslavije s soprogo in člani svojega spremstva odpotoval v letalsko mesto Acapulco, kjer bo nekaj dni na oddihu.

NAŠ DOPISENIK POROČA

Nihče še ne ve koliko je mrtvih

Dostop je nemogoč, ker so ceste in mostovi porušeni

(Od posebnega dopisnika)

CIMOLAS, 10. — Ze ob odhodu iz Trsta so nas opozorili, da ni mogoče priti do krajev, ki jih prizadela strahovita nesreča v noči med sredo in četrtkom. V Vidmu so nam svetovali, naj gremo v Cimolais, kjer je zbirališče brezdomcev in center za pomoč prizadetim krajem, ki so v gornjem delu ob umetnem jez. in spajo dajo pod vidensko pokrajino. Ko smo se bližali temu letoviškarskemu kraju, smo srečali vojaške in rešne automobile, ki so se vračali iz prizadetih krajev, kamor so že v prvih jutranjih urah prišli na pomoč. V Cimolaisu so sprejeli do sedaj približno 300 eva, kuirancev iz S. Martina, Cassa, Tesse in Erta, ki so jih namestili v dveh poštinskih kolonijah in hotelih. Informacijski center je v prostorih osnovne šole, kjer imajo stalno službo uslužbenici občine in raznih ustanov, ki skrbijo za pomoč prizadetim. Tu je glavni stadij tudi za razdeljevanje pomoči evakuirancem.

V učilnici, zasliani pisarni, stalno brnita dva telefona. Iz raznih krajev Italije sprašujejo ljudje informacije o svojih in teh krajih. Pri telefonu je inženir tehnične urada, ki odgovarja videnski prefektu in mu sporoča, da so v redu dobili postelje. Potrebovali pa bi pomirjevalne tablete. Kdor se je rešil, je sicer zdrav, a vsak je hudo živčno pretresen, zlasti ženske in otroci.

Spet kliče telefon. «Od kod ste iz Tesse?»

Obraz pri slušalki se stemni. Ka ko naj mu odgovori in pove, da je tam razdejano? Zapiše si ime in podatke. «Morda ne bo hudega, jutri vam bomo lahko dali točen odgovor.» V drugem kotu odgovarja občinski uslužbenec nekemu, ki telefonira iz južne Italije in sprašuje, če so živi njegovi starši in če ni voda odjekala njegovega doma v Erto. Morda je fant, ki tam služi vojaški rok in ne ve, če so njegovi še živi.

«Kako se piješ? Kije je vaša hiša? Pri cerkvi? Bodite kar brez skrbi! V Erto ni bilo hudega, hiše pri cerkvi pa so vse neposkodovane!»

Med kratkim odmorom, ko telefon ne brni, nam dajo nekaj podatkov.

Nihče še ne ve, koliko je mrtvih.

Skode ni moč oceniti. Vsekakor je mnogo večja škoda in več mrtvih v spodnjem delu, t.j. od Longarone proti Bellunu. Tu ne vedo, kako je tam, čeprav jih loči le dobrih 20 km. Kar vedo, izvedo po radijskih vesteh in iz časopisov. Vse vesti so pretrpane. Plaz, ki se je utrgal od hriba Toc, ni samo napolnil jezera blizu jez, ampak je tudi zalajl ceto na nasprotnem bregu. Drugi manjši plaz pa je potekel most in prekril cesto v gornjem kotu jezera. Voda iz jezera je z vsi silo kar odplaknila naselja Casso, Tesse in Tegn.

Pozna ura je že, v Cimolaisu pa še prihajajo avtomobili z različnimi evidenčnimi tablicami, med

temi tudi iz inozemstva. Kdor ima tu svoje ali sorodnike, je pohitel, da izve, kaj je z njimi, da jih postavi in jim pomaga. Vsi hoteli so napolnjeni in ni mogoče dobiti prazne sobe. Prišli so ljudje iz Vidma, Trsta in iz drugih italijanskih pokrajin, ki imajo tu svoje in so v skrbih zanje.

Pravkar smo bili priča pretresljivemu prizoru. Z avtom se je pripeljal moški srednjih let in usklajeno spraševal po svojih starših iz nekega kraja ob jez. Na vsak način bi hotel v rojstni kraj, toda cesta je zaprta. Tedaj pa je srečal prav pred hotelom, kjer so čakuranci, svojega mater. Hiša je sicer nekoliko poškodovana, vti pa so si rešili življenje in so zdaj tu v Cimolaisu.

A. BUBNIC

Sožalje podpredsednika SFRJ Aleksandra Rankovića

BEograd, 10. — Podpredsednik republike Aleksander Ranković je poslal predsedniku italijanske republike Antoniju Segniju brzojavko, v kateri izraža v svojem imenu in imenu jugoslovanskih narodov iskreno sožalje ob strahotni nesreči, ki je doletela prebivalstvo pokrajine Belluno.

Sožalje brzojavke iz koprškega okraja

KOPER, 10. — Vest o tragični katastrofi, ki je zadela prebivalstvo sosednjega pokrajine Vidma in Belluna je boleče odjeknila med prebivalstvom koprškega okraja. Med prvimi so poslali sožalje brzojavke občini Longarone predsednik občinskih skupščin Kopr. Nove Gorice in Tolmina. Predsednik okrajne skupščine Koper pa je poslal predsedniku pokrajine Belluno in Videm naslednjo sožalno brzojavko: «Globoko pretrepeti ob vesti o hudi katastrofi izražamo sožalje okrajne skupščine in prebivalstva koprškega okraja, ki je pripravljeno nuditi pomoč prebivalstvu tako prizadetih dolin.

Novinarji koprškega radia odšli v Belluno z zavojem zdravil

KOPER, 10. — Na kraj nesreče je odpotovala nekaj pred polnočjo novinarska ekipa koprškega radia, ki je odnesla s seboj tudi zavoj zdravil v vrednosti več desetisoč dinarjev — dar okrajne odbora RK za ponesrečence v občini Longarone.

Linus Pauling Nobelov nagajence za mir za l. 1962

OSLO, 10. — Ameriški znanstvenik Linus Pauling, ki je do bil leta 1954 Nobelova nagrada za kemijo, je prejel letos Nobelovo nagrado za mir za lanko leto, ki znaša 257.219 švedskih kron. Nobelovo nagrado za mir za letošnje leto so podelili mednarodnemu odboru Rdečega križa in Ligi društev Rdečega križa, in znaša 265.000 švedskih kron.

Pred Paulingom je samo poljska znanstvenica Sklodovska-Curie prejela dvakrat Nobelovo nagrado: leta 1903 za fiziko in leta 1911 za kemijo, skupno z nekim drugim francoskim znanstvenikom.

Pauling se je odločil zavzemati za prepoved jedrskega orožja.

Mac Millan bo odstopil pred volitvami

LONDON, 10. — Predsednik angleške vlade Mac Millan je bil danes operiran na sečni žlezi; operacija je popolnoma uspešna. Operiral ga je prof. Badenoch, specialist za ledvice in sečne kanale. Operacija je trajala okrog eno uro.

V pismu, ki so ga predali na kongresu konservativne stranke, je Mac Millan sporočil, da mu ne bo mogoče voditi konservativne stranke na prihodnjih splošnih volitvah: «Če bo operacija uspešna, je jasno, da bom potreboval precej časa za konvalescenca in ne bom mogel biti kos nalogam, ki nas čakajo».

Gromikov razgovor s Kennedyjem in z državnim tajnikom D. Ruskom

Na obeh straneh so poudarili, da je bil razgovor zelo koristen

WASHINGTON, 10. — Sovjetski zunanji minister Gromiko je imel danes v državnem departmaju razgovor z Deanom Ruskom. Razgovor je trajal tri ure z enoournim prekinitevjo za edelovno kosilo.

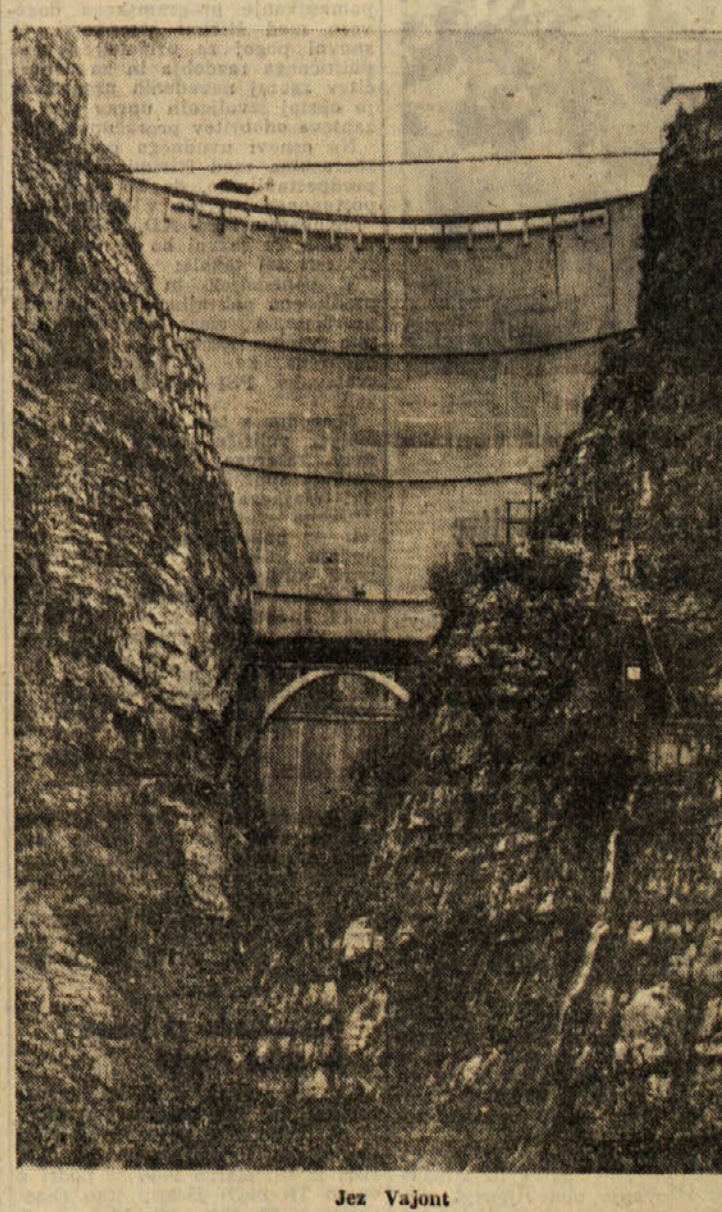
Ob prihodu v državni departma je Gromiko izjavil, da je zadovoljen, ker je moskovska pogodba stopila v veljavo. Pripomnil je: «To je dobra pogodba, toda potrebno je, da se duh te pogodbe ohrani in razvija s praktičnimi ukrepi». Na vprašanje v zvezi z nakupom žita je Gromiko odgovoril: «Da, kupili bomo to žito, in ZDA nam ga bodo prodale».

Po razgovoru je Gromiko izjavil, da sta z Ruskom pregledala arčitno dolg seznam problemov. Do dal je, da je šlo za vprašanja, ki so jih že obravnavali pred nekaj dnevi na sestankih v New Yorku.

Zvečer je imel Gromiko razgovor s Kennedyjem. Trajal je dve uri. Po razgovoru je izjavil, da sta predsednikom poudarila voljo, da se razširi področje vprašanj glede katerih bo mogoče sporazum. Pripomnil je, da je bil razgovor zelo koristen. Pripomnil je, da je bil dosežen načelen sporazum v New Yorku glede prepovedi izstreljevanja jedrskega orožja v vesolje.

rožja v vesolje. Izrazil je močnejše, da bi mogel ta sporazum zavzeti konkretno obliko v bližnji prihodnosti.

Predstavniki Bele hiše pa so izjavili, da se tudi Kennedy strinja z mnenjem Gromika, da je bil današnji razgovor koristen. Govorili so o nenadadnji poroki, ki jo je bil Gromiko izjavil, da je bil med državami NATO in varšavskega pakta, o ameriškem predlogu za jedrsko silo NATO in o Berlinu. Kennedy je nael tudi vprašanje sovjetskih čet na Kubi in vprašanje Laos. Govorili so tudi o načelnem sporazumu za prepoved postavljanja jedrskega orožja v vesolje.



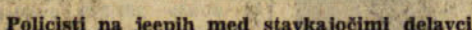
Jez Vaiont

PO UNIČUJOČI POPLAVI V VAJONTU IN V DOLINI PIAVE

*Izrazi sožalja in prispevek Slovenske kulturno-gospodarske zveze
Poziv Rdečega križa, tajništva Nove del. zbornice CGIL in UDI na
prebivalstvo - Takojšen odhod oddelka gasilcev s tehnično pomočjo*

MED POVORKO NA TRGU GOLDONI

Kasneje so se tržiški delavci pri CRDA mirno razšli - Vsedržavna stavka tuberkuloznih bolnikov



PO VČERAJSNJEM SESTANKU V PALAČI DIANA

Obvezali so se, da bodo izdelali upravni program za prihodnja 3 leta za občino in določili pobude, ki jih bo mogoče uresničiti v okviru pokrajine

«OTHELLO»

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Obtoženca so obsodili po hitrem postopku in brez pogojnosti

KINO «ROSANDRA» BOLJUNEC

Kino na Ovcinoh

«UN GIORNO DA LEONI»

**Pridite v ponedeljek
k zanimivemu predavanju**

POTOVALNI URAD „AURORA“

obvešča, da ima na sporedu naslednje izlete:

V soboto, 19. oktobra (popoldne) in nedeljo, 20. oktobra iz let v **ROGASKO SLATINO**, združen z ogledom zdraviliških naprav. Vpisovanje do sobote, 12. oktobra.

V soboto, 26. oktobra (popoldne) in nedeljo, 27. oktobra izlet v **PTUJ** in **MARIBOR**. Vpisovanje do sobote, 19. oktobra.

Od 2. do 5. novembra izlet z vlakom v **BEOGRAD**. Vpisovanje do torka, 15. oktobra.

Od 2. do 4. novembra izlet z avtobusom v MUENCHEN, združen z ogledom bivšega koncentracijskega taborišča DA-
CHAU. Vpisovanje do torka,
15. oktobra.

Od 22. decembra 1963 do 6. januarja 1964 križarjenje z motorno ladjo «Jedinstvo»: Dalmacija, Libanon, Sirija, Egipt, Izrael, Italija. — Izredno ugodne cene!

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pok. Fr. Tomšiču daruje družina Pah 1000 lir za Dilaško Matije.

1880 in za Dijasno matico.

Dne 10. t. m. nas je za vedno
pustila naša predraga sestra

Marija vd. Hušo
roj. Pohula

Pogreb nepozabne pokojnice
danes, dne 11. t. m. ob 14.30 uri

Zalujoči:
sestra, brat in družine Mich

Trst, 11. oktobra 1963.

GOSPODARSKE TEŽAVE DEŽEL V RAZVOJU

Prometne zveze v Sudanu

Železniško omrežje je do neke mere razvito, cestnega skorajda ni - Napori za odpravo te pomanjkljivosti

V Sudanu, lahko rečemo, skorajda nimajo modernih poti. Tu sofer vozi na stotine kilometrov, sledi nekako samo svojem nagonu, in to po izredno pusti ter enolični pokrajini, kot tako rekoč tudi brez vsakršnih vidnih znakov, ki bi mu pomagali, da bi se mogel bolje orientirati. Ves promet se namreč tu odvija preko male, idealne planjav brezmejnih puščavskih in savanskih prostranstev. Na poti je sofer skoraj vedno sam, le ponekod ga spremlja sovozač in pa, se razume, vselej silovito sonce, ki se malone vedno nahaja v zenitu.

V deževnih mesecih, od julija do septembra, pa je še ta promet onemogočen. Če je deževje močnejše, so celo železniške zveze pretrgane, ker so tu tratične postavljeni, malone na goli zemlji. Dogaja se, da se potniški vlak zaradi dežja naenkrat ustavi in potovanja po pušči je konec. V takšnem primeru se potniki utabore ob poti, morda na desetine in desetine kilometrov daleč od najbližjega naselja.

Prva proga, dolga 510 km, je bila v Sudanu izgrajena od Vadi Halfe do Athare leta 1897. Od tedaj je Sudani v teh 65 letih dobil okrog 4000 km proge, ni pa še danes niti enega samega kilometra sodobne poti na vsej ogromni površini dveh in pol milijona kv. kilometrov. Predstava o prometnih okoliščinah bi ne bila popolna, če bi ne omenili Nila, ki je primeren za plovbo na razdalji 1500 km. Poleg še nekaterih letalskih prog, je to vse, s čimer trenutno razpolaga ta dežela nepreglednih savanskih in puščavskih prostranstev na severu ter bogatih gozdov na jugu.

Prevoznitvo je ena od gospodarskih panog, katero v novem Sudanu čaka izredno pomembni razvoj, ker bo napredovanje celotnega gospodarstva neogibno hkrati zahtevalo tudi izboljšanje transportnih in nasploh prometnih sredstev.

Ogromna površina Sudana pa še bolj poudarja važnost pravkar omenjene gospodarske panoge, se pravi prevoznitvo. Da bi bombaž, osnovni proizvod sudanskega gospodarstva, mogel v deželo priti, mora prejeti odpravo po železniški poti okrog 1000 km. Isti je primer s surovino, ki iz nje izdelujejo lepilo in katere proizvodnja v Sudanu krije skoraj 80 odst. vse svetovne proizvodnje. Vreče lepilne smole potujejo iz Obeida do morja skoraj 1500 km daleč. Bogata južna področja pa so od luke oddaljena celo do 2500 km. Takšno stanje prevoznitva otežkoča izvoz, prav tako pa tudi oskrbovanje vseh bolj oddaljenih predelov dežele. Proga med Port Sudanom in osrednjimi pokrajinami dežele nosi male, le breme voza in izvoza, pa se zaradi tega ni prav nič čuditi, da je pogosto dobesedno prenatrpana. Ponekod mora kak tovorni vlak potovati čez dva meseca, preden opravi čez tisoč kilometrov do Kartuma.

Prometnim zvezam med severom in jugom posvečajo največjo pozornost. Le te predstavljajo izredno važen moment v napredku vlade generala Abuda, da bi dosegel, oziroma ustvaril trdno nacionalno in politično enotnost dežele. Vlada je doslej vložila dokajšnje napore tudi za izboljšanje plovnosti na Belem Nilu, v pridokovanju, da bo izgrajena železnica do Džube, ki je središče pokrajine Ekvatorije. V Kartumu stoji na stališču, da je tešejša, oziroma ustrežnejša povezava med severom in jugom izrednega pomena za deželo in ves njen gospodarski razvoj. Predvsem bi surovine na jugu - les in živila - bile bolj dostopne za vse gospodarstvo, kar bi spodbudilo domače in tuje investitorje, da bi začeli vlagati svoje kapitalne v predelovalno industrijo, ki bi obenem oživila tudi poljedelsko proizvodnjo. Po drugi strani pa bi zagotovile dobrih prometnih zvez prispevala tudi k intenzivnejši družbeni cikluciji, zamenjavi delovne sile, gibanjem in bolj vsestranskemu medsebojnemu spoznavanju severa in juga.

Vlada je v teku zadnjih petih let, odkar se nahaja na oblasti, vložila znatna sredstva za izboljšanje prometa, kar je moč takoj opaziti, ker so rezultati povsod zelo vidni. Obnovljen je dokajšen del obstoječih železniških prog, a v pogledu izboljšanja in razširitve plovnosti na Nilu je tudi še bil uresničen pretežni del potrebnih gradenj. Podaljšana je bila za 500 km železnica proga proti jugu, tako da vodi zdaj do mesta Vau. V smeri zahoda je speljana do Nijale in je zdaj povezana z železniško mrežo province Darfur. Modernizirana je bila luka Port Sudan, a z nakupom novih lokomotiv, potniških in tovornih vagonov znatno povečan vozni park. Nekatera od teh del so bila financirana iz posojila 29. milijonov dolarjev, ki jih je Sudanu dala Mednarodna banka.

Toda vse to ne zadostuje niti za današnje potrebe, kaj šele za uresničitev ogromnega gospodar-

skega skoka, ki ga predvideva sudanski desetletni načrt! Žraven poljedelstva pa ta načrt posveča največjo pozornost prometu. Glavni objekt predstavlja nova avtocesta med Port Sudanom in Kartumom, zatem že začeta cesta, ki povezuje glavno mesto z Vad Medanijem, središčem najbogatjega področja Džezire, znanem po svojem zares odličnem bombazu. Nič manjšo pozornost ne posvečajo dovršitvi 600 km dolge železniške proge proti jugu, od Vade do Džube.

Dosedanji uspehi Sudana dokazujejo, da je njegovo gospodarstvo stabilno in da bo z ustreznimi napori uresničen tudi postavljeni program razvoja. Malone vse prevoznitvo in prometne zveze so v rokah države, kar je moč smatrati za najboljše za gotovilo, da bo nadaljnje utrjevanje in razvijanje prometa zaključeno z uspehom.

S. V.



Gnusi rasistični zločin v Birminghamu, katerega žrtev so postale štiri mlade rkinke, je zbudil silovit odpor med vsemi demokratičnimi Američani. Val njihovega gorenja je dosegel OZN, tako da je v teku za sedanja skupščina tudi Kennedy začel potrebo, da spregovori o tem. Na sliki vidimo policijo, kako na konjih napada protirasiste, ki demonstrirajo pred palačo narodov

RAZVOJ ZNANOSTI IN TEHNIKE TER RAZMERJE MED ČLOVEKOM IN STROJEM

Stroji se hranijo z materijo, tečejo, ko so v redu in se ustavijo, če je kaj napak

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

TAVAGNACCO v goriškem «Caffè Teatro»

Guido Tavagnacco, ki razstavlja v goriškem Caffè Teatro, je doma iz Vidma. Umetniško akademijo je dosegel v Benetkah, pod znanim slikarjem Guidijem, ki nam ga predstavlja v ugodni besedi kataloga, ko je Tavagnacco tu prikazane slike letos avgusta razstavljal v beneški galeriji «Al traghett». Razstavna dejavnost tega slikarja je precej živahna. Vrši se pa pretežno v krajih, ki niso predaleč od Vidma. V Trstu sicer še ni priredil svoje osebne razstave, pač pa je na skupnih že večkrat sodeloval. V sedemnajstih letih večjih mer, ki vse v omenjeni kavarni, se Tavagnacco odkriva kot slogovno enovit upodabljavec precej abstraktno občutenega ekspresionizma, in to posebno v tihotajskih nepospravljenih miz. V teh ga zanima skoraj samo belina čudno skalnato nagubanih prstov, v katerih je vidna le približna oblika kruha ali steklenice, oranisen in le v toliko, v kolikor je potrebno za spoznavnost izbranega motiva. Bela barva pa igra tudi v ostalih Tavagnaccovih slikah glavnega vloga, tako da se zdijo njegove pokrajine kakor da bi bile zasnežene, ali pokrite s sijajno cestnega prahu. Bela, črna, siva in odtenki olivnozeleni ter okrase barve tvorijo slikarjevo paletno, kar daje njegovim slikam nekam hluden in odpuščajoč videz odmaknjenosti od topline življenja. V enakih barvah je zasnovana velika sila ležeče gole žene, ki se pa odlikuje po utripajoči polnosti oblik, česar ne čutimo v obeh slikah svetle. Oblike in barve okolijski čuti torej Tavagnacco močno osebno in pri tem prehaja že v samopodajljivo spretnost izbranih množice prefinjenih, odtenkov, s premišljenjem le nekaj barv. Le-te so živahnije, rdečkaste v podolgovati sliki gricaste pokrajine, modrozeleni pa v uspehi podobi naravno naslikane pokrajine, s čimer pač Tavagnacco namerava dokazati svojo trdno slikarsko podlago.

M. BAMBIC



PETEK, 11. OKTOBRA 1963

Radio Trst A

7.30 Jutranja glasba; 11.30 Večerni slovenski žalostinki; 14.45 Glasba: harfa, čembalo in klavir; 12.15 Porgiesi; Concertino v f-molu; 12.30 Izbor iz tedenskih glasbenih sporedov; 13.30 Sonete Arcangelija, Corellija in Benedetto Marcello; 14.15 Dejstva in mnenja in dnevniki pregled tiska; 17.00 Cesar Frank; simfonije varijacije za klavir in orkester; 17.20 J. S. Bach; Brandenburgski koncert št. 5 v b dur; 17.45 Haydnovi in Boccherinijevi kvarteti; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve v Trstu; 18.30 Grofe; Grand Canyon suite; 19.05 Organist Albert Schweitzer; 19.20 Mozartov divertimento; 20.00 Sport; 20.30 Gospodarstvo in delo; 20.45 Crnske duhovne pesmi; 21.00 Johan Brahms; Simfonija št. 1 v c-molu opus 68; 22.15 Klasična glasba ital. skladateljev 18. stoletja;

Trst

12.00; Ploščke; 12.20; Glasbeni vložek; 12.25; Tretja stran; 13.00; Nasprotja v glasbi; 13.15; Almanah; 13.30; Glasba po željah;

Koper

6.15; Jutranja glasba; 7.00; Prenos RL; 7.15; Glasba za dobro jutro; 8.00; Prenos RL; 12.00; Glasba po željah; 12.45; Lahka glasba; 12.50; Nadaljevanje glasbe po željah; 13.40; Zenski zbor univerze iz Krakova; 14.00; Medlodije za vasa; 14.30; Operetne virtute; 15.15; Zabavna glasba; 15.30; Godba ljudske milice; 15.45; Lahka glasba; 16.00; Jugoslavija v svetu; 16.40; Opera glasba; 17.40; Plesna glasba; 18.00; Prenos RL; 19.00; Ansam-

Nacionalni program

6.30; Vreme na ital. morjih; 7.00; Almanah; 8.20; Naš jutranji pozdrav; 8.30; Glasbeni sejem; 8.40; Strani iz albuma; 10.00; Operna antologija; 11.15; Koncert; 14.55; Vreme na ital. morjih; 15.30; Glasbeni karnet; 16.00; Program za najmlajše; 16.30; Glasbeni dileti in 18. stoletju; 18.10; Koncert lahke glasbe; 19.10; Oddaja za delavce; 19.30; Glasbeni vrtljak; 20.25; Dostojevski; «Graleca», radijska igra; 22.00; Koncert Ludwiga van Beethovna.

II. program

8.00; Jutranja glasba; 8.35; Poje Renato Rascel; 9.00; Ital. pentagram; 9.15; Ritmi in fantazije; 10.35; Nove ital. pesmi; 11.00; Glasba za dobro voljo; 11.40; Pevski program; 14.45; Za prijatelje plošč; 15.00; Ital. glasbe; 15.30; Vasi najljubši pevci; 15.55; Pregled plošč; 15.35; Koncert v miniaturi; 16.00; Rapsodija; 16.35; Album najnovjših pesmi; 16.50; Lahka antologija; 17.35; Mala ljudska eneklopedita; 17.47; «El barone di Nicastro», radijska igra; 18.35; Vasi najljubši pevci; 19.50; Ploščke; 20.15; Mehiške narodne pesmi in pesmi; 21.00; Pesmi Evrope;

III. program

18.30; Gospodarska rubrika; 18.40; Panoramske ideje; 19.00; Južnoslovenske narodne pesmi in pesli; 19.15; Pregled Ital. literatur; 19.30; Vsakovečerni koncert; 20.30; Revija revij; 20.40; Kon-

cert Antonia Vivaldija; 21.20; «Srečni dnevi»;

Slovenija

4.00; Dobro jutro; 8.05; Leonard Pennario igra Debussyja; 8.30; Zabavna orkestra Percy Faith in Tony Osborne; 8.55; Pionirski tednik; 9.35; Simfononi koncert; 10.15; Pojav zabavnih zborov; 10.55; Nova popevka; 11.00; Pozor, nimaš prednosti; 12.05; Zabavna glasba; 12.15; Kmetijski nasveti; 12.25; Domači napetvi; 12.45; Slovenski očet; 13.15; Zabavna glasba; 13.30; Koraciška mazurka in bolero; 14.05; Radijska šola; 14.35; Šopek jugoslovanskih samospevov; 15.20; Zabavna glasba; 15.40; Zborovske skladbe; 16.00; Vsek dan za vas; 17.05; Dragulji iz opere; 18.10; Zabavna glasba; 19.05; Glasbene razglednice; 20.00; Poje Komorni zbor iz Celja; 20.15; Tedenski zunanji-politični pregled; 20.30; Haydn - Mozart - Beethoven; 21.15; Oddaja o morju in pomorščikih; 22.15; Razpoloženska glasba; 22.50; Literarni noturno;

Ital. televizija

17.55; Program najmlajše; 19.00; Dnevnik; 19.15; Simfonični koncert; 20.15; Sport; 20.30; Dnevnik; 21.05; «Il successo», tel. igra; 23.30; Dnevnik;

DRUGI KANAL

21.05; Dnevnik; 21.15; «La fiera del sogn»; 23.10; Sport;

Jug. televizija

17.30; Rušinka na TV; 18.00; Poročila; 18.05; Film; 18.30; Poletni vrti; 18.45; Ekspedicijski na Kavkaz; 19.00; TV obzorik; 19.15; Dokumentarni film; 19.30; Naši glasbeni umetniki; 20.00; TV dnevnik; 20.30; «Opajija 1963»; 21.45; Propagandna oddaja; 22.00; Poročila.

NAPREDNI SVET NE BO NIKOLI POZABIL NACISTIČNIH ZLOČINOV

Skupina otrok iz Osvjenčima še danes išče svoje starše

Plemenita naloga Tadeuša Šimanjskega - Primer Bulahove, ki so ji hitlerjevski rablji iztrgali iz naročja dve hčerkici - Morda bo tudi mlada medicinka Eva prej ali slej spoznala svojo mater in očeta

Barake internirancev, ograja iz bodajočih žic, stražarski stolpi z reflektorji, plinske celice in krematoriji - vse to še stoji, kot so bili nacisti postavili v tej največji mučnici vseh časov, ki se imenuje Osvjenčim (Auschwitz).

Nad štiri milijone človeških bitij je šlo skozi glavna taborišča. A ko so pozimi leta 1945 enote sovjetske armade taborišče osvobodile, je samo mala četica stradanjih internirancev pošastnega izgleda in v sivomodrih progastih taboriščnih oblekah zapustila ta grozotno mračni kraj.

Oni, ki so ostali pri življenju, se še danes z neprikrito grozo spominjajo in se bodo vse življenje spominjali tega, kar so tam preživeli. Nekdo med temi, pa še danes preživlja svoje dni

med temi barakami, krematoriji in plinskimi celicami in mu ne pride na misel, da bi to prizorišče nekdanjih strahot in smrti zapustilo. On je tu bil našel smisel in cilj svojega življenja, ki bi bil v tem, da kolikor more pomaga vsem tistim, ki so šli skozi pekel tega taborišča in ostali živi.

Tadeuš Šimanjski, bivši interniraneec v Osvjenčimu, je danes kustos državnega muzeja. Skupno s svojimi sodelavci najskrbneje zbira vse mogoče dokumente, vse podatke, ki bi utegnili pomagati, da starši spet najdejo svoje otroke, sinovi mater ali očeta, sestra brata in obratno. Še danes se upravlja muzeja javljajo oni, ki do sled, po dvajsetih letih še niso mogli najti svojih najbližjih. Pisma prihajajo iz raznih krajev Evrope: Francije, Anglije, Ma-

đarske, Avstrije, Sovjetske zveze... V večini primerov so to starši, ki se še danes ne morejo, oziroma nečisto odgovorjati upanju, da bodo nekega dne vendarle našli svojega nasilno odpeljanega otroka.

Januarja l. 1945, ko so osvobodile taborišče, so sovjetske enote v eni od barak našle skupino stradanjih in na pol zmrzlih otrok. Med njimi so bili nekateri, ki so komaj dopolnili leto ali dve. Hitlerjevci so jih bili privlekli iz raznih krajev Evrope, skupno s starši. Toda že na vhodnih vratih v taborišče so jih ločili. Odtrgali so majhne otroke od staršev ali starejših bratov in sestra. A tudi z njimi so nacistični rablji ravнали kot zverji. Mnogi so končali v plinskih celicah in krematorijih. O tem pri-

čajo kupi igrač ter otroških koldrov. Od vseh, kar jih je bilo v taborišču, je pri življenju ostala samo omenjena skupina, ki so jo bili našli rdečearmejci. Bržkone so to bili otroci, ki so jih nacisti v taborišču pripeljali zadnje mesece pred svojim paničnim begom iz zaseden Poljske. To potrjujejo tudi številke, ki so jih otrokom vtisnili na levi roki. Preživeli otroci so imeli na roki vtišljena šeststevila. Številka. Oni, ki so bili v taborišču pripeljani l. 1940 so imeli dvo ali troštevila, števila, zadnji pa, kot rečeno, šeststevila.

Na žalost je za mnoge teh otrok število ostalo edini element za identifikacijo, ker so vsi drugi njihovi dokumenti bili v taborišču uničeni. Vsi ti otroci, ki so ostali brez imena, so našli zatoki, v nekem otroškemu domu. Kasneje so jih mnoge poljske družine posvojile.

Tadeuš Šimanjski že leta zbira, skupno s svojimi sodelavci, vse mogoče podatke, da bi pomagal se kateri od mater najti izgubljenega otroka. Ko mu to uspe, ni njegovo veselje nič manjše od onega, ki ga občuti oni, kateremu je bil sporočil veselo vest. Njegove oči so polne toplot, ko pripoveduje, kako je Zinaida Bulahova iz Vitebska po dolgih letih spet našla svojega hčerko Halino.

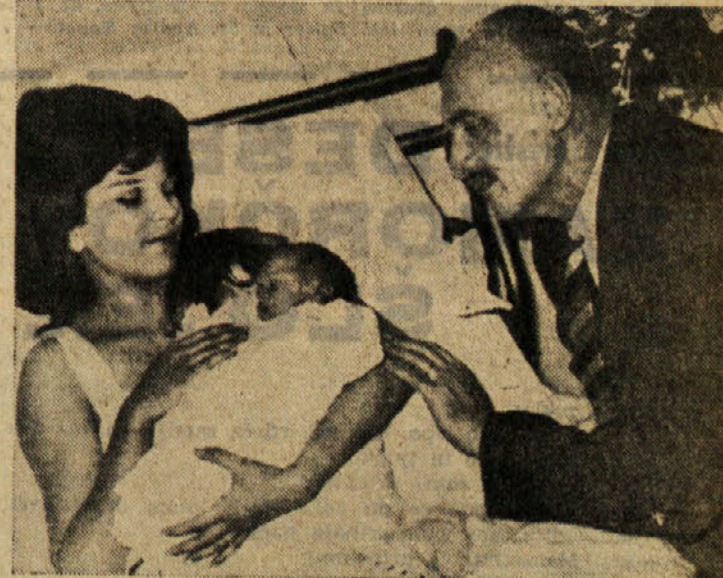
Bulahovi so l. 1943 v taborišču odvzeli dve hčerkici, Raiso in Halino. Po osvoboditvi je Bulahova pisala vsem mogočim časopisom, da bi ju našli. Rajsa je imela taboriščno številko 72252, Halina pa 72253. Eden od časopisov je prišel v roke tudi «Hanki iz Zarzara, »otroku Osvjenčima». Stavilo na njeni roki ni bilo posevno jasno, posebno slabo čitljiva je bila predzadnja številka. Poslala je Bulahovi svoje fotografije. Takoj se je med bivšimi interniranci v Vitebsku razširila vest, da je Bulahova našla eno od svojih hčerk. Mnogi so prišli, da bi z njo delili veselje. Med temi je bila tudi neka Bežljivdova, ki pa je v dekletu na sliki prepoznala svojo hčerko. Trdila je, da Hanka nosi na roki številko 72253 in ne 72253. Izvid je pokazal, da je imela prav in kmalu zatem se je hčerka našla v objemu svoje srečne matere.

Razočaranje Bulahove pa ni trajalo dolgo. Čez nekaj mesecev je prišla vesela novica, da se njegova prava hčerka Halina nahaja v Krakovu. Število na njeni roki je izključevalo vsak dvom, bilo je jasno čitljivo število 72253. Halina danes študira na krakovski univerzi.

Na krakovski medicinski fakulteti študira tudi, Eva Krč. Ona nosi na svoji roki številko 5116. Sodeč po njem, bi ona morala biti iz Madžarske. Ko je preteklo pomlad to bilo objavljeno v madžarskem tisku, se je javila vrsta družin, ki so upale, da gre za njihovo hčerko. Budimpeštanska gimnazija «Kossuth» jo je povabila v goste in Eva je letos poletje prebila mesec dni v svoji domovini. Njeni starši pa se, na žalost, doslej še niso našli. Njeni starši so bili poizkusi s pomočjo krvne analize in s primerjanjem prstnih odtisov. Zadnje besede, ki so spregovorili buimpeštanski inštitut za sodno medicino Dotlej bo Eva nadaljevala svoje študije na krakovski medicinski fakulteti.

I. P-zio

K. D.



Srečna mati Milva in njen mož, režiser Corgnatti. Rodila se jima je hčerka Martina

HOROSKOP

pogoje za rešitev situacije, ki je v škodo vsem.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Ostari poslovni izgledi, če boste dobi izvesti ciljem, ki ste si jih bili postavili. Srečna rešitev nekega vprašanja bo odločilna za izboljšanje družinskega vzdušja.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Določeni boste gotovih in spodobnih uspehov, toda le v primeru, da ohranite svojo dinamizem in dobro voljo. Nastopil je trenutek, da sprejmete važno odločitev.

SKORPIJON (od 24.10. do 21.11.) Najboljše je vprašanje načeti na-

ravnost in brez oklevanja. Prijete večer v družinskem krogu.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Na vidiku je važna odločitev, bodite bolj kot kdaj koli previdni. Tudi na čustvenem področju sta potrebna previdnost in takti.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Dan bo odličen v vsakem pogledu. Končajte na kratko neko nekorično in škodljivo razpravljanje.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Vaša običajna dinamizem je v nazadovanju, imeli pa boste še pri-

lika, da jo obnovite. Prejeli boste koprno podporo od strani prijateljev.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Trenutno se ne spuščajte v kake važnejše posle. V družini bo prišlo do manjšega spora.

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Ognili se bodo nekemu sporu, toda za to vam je potrebna odločnost. Vaši dobri nameni z ljubljenjo osebo bodo ovirali od tekmecev.

BIK (od 21.4. do 20.5.) V teku jutra bodo prevladovali nasprotujoči si poslovni vplivi. Popolno zakonsko razumevanje.

BLIK (od 21.5. do 21.6.) Ne bo vam zmanjkalo dobrih zamisli, vendar bodite previdni. Ne podcenjujte odkritosti v nekega odnosu.

RAK (od 22.6. do 21.7.) Ublažile svoj kritični čut, če si želite podporo od s strani delavcev. S svojo prisrčnostjo boste resili neke skupni problem.

LEV (od 22.7. do 22.8.) Pazite na svoje pobude: niso vse dobre in pametne. Ustvarite v družini

na svoje pobude: niso vse dobre in pametne. Ustvarite v družini

